

החלטת מועצת הרבנות הראשית מיום ד' תשרי תש"ע

פרוטוקול מס' 7

מישיבת מועצת הרבנות הראשית לישראל מיום ג' ד' תשרי תש"ע [22.9.09]

נוכחים: הרב הראשי לישראל הרה"ג יונה מצגר שליט"א – נשיא המועצה

הראשון לציון הרה"ג שלמה משה עמאר שליט"א

הרה"ג שאר ישוב הכהן שליט"א

הרה"ג שמואל אליהו שליט"א

הרה"ג יוסף גליקסברג שליט"א

הרה"ג יצחק רלב"ג שליט"א

הרה"ג יהודה דרעי שליט"א

הרה"ג אברהם יוסף שליט"א

הרה"ג יעקב שפירא שליט"א

הרה"ג יעקב רוזיה שליט"א

מר עוזדד וינר – מנכ"ל הרבנות הראשית לישראל

עו"ד אולמן – יועץ משפטי לרבנות הראשית

מוזמנים: הרב פרופ' אברהם שטנברג

הרב פרופ' יגאל שפרן

הרב ד"ר מרדכי הלפרין

על סדר היום:

- א. אישור כושר לרבני עיר.
- ב. הארכת כושר לדיינים
- ג. הארכת הכהונה לרב העיר לוד.
- ד. מוות מוחי-נשימתי ותרומת איברים להשתלה – החלטת הכנסת.
- ה. אישור חברים לוועדת בחירות לרבני עיר
- ו. רישום נישואין באור יהודה.
- ז. רישום נישואין בקרית ביאליק.
- ח. קריטריונים סופיים לאישור מכונים למדריכות כלות.
- ט. שונות.

ד. מוות מוחי-נשימתי ותרומת איברים להשתלה – אישור הלכתי לחוק

הרב מצגר: מועצת הרה"ר דאז בתאריך א' חשון תשמ"ז אישרה הכרה במוות מוחי כקביעת רגע המוות. הכנסת חקקה חוק בנדון אשר נשען על החלטת מועצת הרה"ר.

אבקש מהרבנים היועצים של הרה"ר לישראל לפרט בפנינו את העניין.

הרב שפרן: אנו רוצים להציג את הצדדים, את המוות הנשימתי שהוא כביכול חיבור בין נשימה לנשמה.

אך ידוע וברור לכל שפעילות הלב היא פעילות מכנית שיכולה להגרם ע"י גוף זר גם כשהאדם מת.

פרופ' שטינברג: הנשימה גם עובדת דרך המוח ולכן אנו שמים דגש על מוות מוחי נשימתי רק כאשר יש מצב שהמוח לא מעביר פקודות נשימה. עד לחקיקת החוק הקביעה נעשתה ע"י רופאים בלי להתייחס לרמת הבדיקה שהרה"ר דרשה. כעת אחרי החוק כל רופא רשאי לאשר קביעת מוות רק ע"פ הקריטריונים המוכרים ע"י הרה"ר ורק לאחר שיעבור הכשרה מיוחדת ובפיקוח הועדה שלנו.

הרב שפירא: מדוע לא דורשים שרוב שיעבור הכשרה רפואית יהיה נוכח בזמן המוות.

הרב שטינברג: אין אפשרות לדרוש רב בכל קביעת מוות, כיון שמי שמתעסק עם החולה ונמצא בביה"ח זה הרופא ולא הרב. ויתירה מזו, קביעת רגע המוות עפ"י חוק זה, מחייבת כל רופא ולא רק בנושא הקשור להשתלות, על כן לא ניתן בכל מקרה להציע רב כי מקרים אלה רבים הם מאד.

הרב דרעי: ואם יש משפחה שמתנגדת לקביעת המוות הזה?

הרב שטינברג: בחוק קיימת אפשרות למשפחה לדרוש להמשיך את פעולת ההנשמה עפ"י פסיקת הרבנים השוללים את עמדת הרה"ר.

הרב הלפרין: מציג תשובה של ר' משה פיינשטיין התומכת בפסיקת הרבנות בדבר המוות המוחי.

הרב שאר ישוב: איזה השלכה יש להחלטת המועצה כעת?

הרב שטינברג: זה יעודד אנשים לחתום על כרטיס לתרומת איברים.

הרב שפרן: יש את ההצעה של הרב שמואל אליהו בהסכמת אביו, שיהיה כרטיס חילופי שיקרא כרטיס "עֲרָכִים" אשר פועל רק עפ"י החלטות מועצת הרה"ר.

- הרב שפירא:** אם נקרא לציבור לחתום על כרטיס עֲרָבִים, זה מהווה חשש שהדברים לא יעשו כדין ויגרום לשפיכות דמים.
- הרב הלפרין:** החלטת מועצת הרבנות דורשת נציג הרבנות מתוך ועדת מעקב עם שיניים ושהכל יהיה בפיקוחנו. אנחנו חברים בעלי השפעה בוועדה. השינוי היחידי אשר קיים שבמקום נציג רבנות, קיימת הכשרה מיוחדת לרופאים, ורק רופא אשר עבר הכשרה זו, יוכל לקבוע זמן מוות. ואין חשש שלאחר מכן יזלזל בענין כי הפיקוח הוא הדוק ולא כדאי לאף רופא לפעול בניגוד לחוק, כי הוא עלול לשלם על כך במקצועו.
- הרב שאר ישוב:** הבעיה היא לא הבחינה אלא הנאמנות.
- הרב הלפרין:** רופא לא יעשה בניגוד להוראות כי תהיה עליו תביעה של מיליון דולר. ויש פה בוודאי את הנושא של "מירתת".
- הרב שטינברג:** אין חידוש לרעה בהחלטה.
- הרב מצגר:** ההשלכה בדבר קביעת רגע המוות היא לא רק ביחס להשתלות אלא לכל ענין בו קיימת קביעת רגע המוות. כגון זמן קבורה וניתוק החולה מהמכשירים. ואילו הרבנות הראשית בעבר דרשה רב רק לגבי קביעת רגע המוות בקשר להשתלות. א"כ זו הרחבה מבורכת.
- הרב שטינברג:** הרב מרדכי אליהו אומר שזה שמספיק החלטה של רופא שעבר הכשרה בשביל לקבוע ענין זה.
- הרב מצגר:** איזה משמעות יש שמועצת הרה"ר מאשרת את החוק?
- הרב שפרן:** יש להחלטתכם משמעות גם כלפי הרופאים.
- הרב אליהו:** מתוכנן "מרכז השתלות", שיהא גוף ממלכתי ותוקם עמותת כמו אדי שתהיה גוף פרטי.
- ברגע שתתנהל עמותה שתקרא "ערבים" כגוף הפועל ע"פ ההלכה וע"פ החלטת מועצת הרה"ר, הדבר יתן בידינו כח עצום שמפקח וגורם להצלת חיים ורק לאחר שנבדק הלכתית שהמוות אכן קרה באופן מוחלט, יותר.
- הרב עמאר:** נראה לי שאת החוק יש אפשרות לאשר כיון שהוא עבר בזכות פעילותכם, אך אני מבקש לא לערבב את הנושא של תרומת איברים שזה נושא שצריך שיקול דעת נפרד.
- הרב מצגר:** מציע הצעת החלטה כדלקמן.

א. מועצת הרבנות הראשית לישראל רושמת בפניה את הסקירה על השתלשלות קביעת מות האדם מאז החלטת הרבנות הראשית לישראל ביום א' חשון תשמ"ז ועד היום.

ב. מועצת הרבנות הראשית לישראל מאשרת שחוק מוות מוחי-נשימתי, התשס"ח-2008, שהתקבל בכנסת ביום י"ז האדר ב' התשס"ח [24 במרס 2008], ונכנס לתוקף ביום ט' סיון תשס"ט [1.6.09] – עונה לדרישות החלטת הרבנות הראשית מיום א' במרחשון תשמ"ז.

ג. מועצת הרבנות הראשית לישראל קוראת לרופאים לכבד – בהתאם לחוק – את עמדת המשפחות שאינן מקבלות את המוות המוחי-נשימתי כרגע מותו של האדם על פי פסיקת רבותיהם, ולהשאיר את החולה מחובר למכשיר ההנשמה עד להפסקת פעילות הלב.

הרב עמאר: מבקש להציע הצעת החלטה שהחוק שהתקבל כעת תואם את החלטת מועצת הרה"ר מתאריך הנ"ל והוא ע"פ ההלכה ומברכים את החברים שפעלו לאישור החוק הזה. ואת ההחלטה הסופית ניתן בהמשך לאחר שנעיין היטב בעניין.

הרב גליקסברג: מבקש שבהחלטה תהיה התייחסות להחלטת תשמ"ז שתהיה נוכחות רב בעת קביעת המוות.

החלטה:

א. מועצת הרבנות הראשית לישראל רושמת בפניה את הסקירה על השתלשלות קביעת מות האדם מאז החלטת הרבנות הראשית לישראל ביום א' חשון תשמ"ז ועד היום.

ב. מועצת הרבנות הראשית לישראל מאשרת שחוק מוות מוחי-נשימתי, התשס"ח-2008, שהתקבל בכנסת ביום י"ז האדר ב' התשס"ח [24 במרס 2008], ונכנס לתוקף ביום ט' סיון תשס"ט [1.6.09] – עונה לדרישות החלטת הרבנות הראשית מיום א' במרחשון תשמ"ז.

ג. מועצת הרבנות הראשית לישראל קוראת לרופאים לכבד – בהתאם לחוק – את עמדת המשפחות שאינן מקבלות את המוות המוחי-נשימתי כרגע מותו של האדם על פי פסיקת רבותיהם, ולהשאיר את החולה מחובר למכשיר ההנשמה עד להפסקת פעילות הלב.

המקור: אסיא פז-פח עמ' 96-99 (2010).